EUROLISTY

1/14

OBSAH

1 Přenositelnost nároků v rámci penzijního připojištění

1 Úprava režimu označování místního zemědělství a přímého prodeje

2 Infrastruktura pro alternativní paliva

3 Rámec kvality pro stáže

4 Evropský vyšetřovací příkaz

4 Rámec EU pro zajištění kvality při předjímání změn a restrukturalizací

5 Proevropská revoluce na Ukrajině

6 Ukrajinské protesty utichají, Janukovyč ztrácí politické body

8 Eurocentrum Praha v novém roce

8 Východní partnerství EU: ukrajinské peripetie a evropská jednota

9 Nejlepší projekt navrhli studenti z Benešova

Eurocentrum Praha

První číslo letošních Eurolistů tradičně přináší řadu zajímavých aktualit z Evropské unie. Můžete se dočíst např. o návrhu doporučení Komise ke zkvalitnění pracovních stáží.

Hlavním tématem lednového čísla jsou politická krize na Ukrajině a související proevropské protesty.

Ve vydání samozřejmě nechybí informace o aktuálním dění ve Vašem regionu.

Zároveň Vám redakce Eurolistů přeje šťastný a úspěšný rok 2014!

AKTUALITY Z EU

Přenositelnost nároků v rámci penzijního připojištění

Zástupci Evropského parlamentu (EP) a Rady dosáhli neformální dohody v druhém čtení návrhu směrnice o zlepšení přenositelnosti nároků na penzijní připojištění. Návrh byl v Radě blokován 6 let, po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost však již není k jeho přijetí potřeba jednomyslnosti.

Komise představila legislativní návrh v říjnu 2005. Hlavní překážkou dosažení shody v Radě byla podmínka přijetí návrhu jednomyslným hlasováním. V roce 2007 představila Komise revidovaný návrh, který řešil největší neshody mezi členskými státy, a to zejména trvání implementační lhůty a výjimek určitých profesí z pole působnosti směrnice. Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost stačí k přijetí návrhu pouze kvalifikovaná většina. Shody bylo v Radě dosaženo během irského předsednictví v červnu 2013.

Aktuálně platné právní předpisy zaručují přenositelnost zákonného, státem vypláceného důchodu na základě nařízení z roku 2004. Podobná ochrana však nyní neexistuje pro doplňkové části penze financované či spolufinancované zaměstnavateli. Nejvíce problematickým bodem mezi členskými státy navzájem a Radou a EP tvořila podmínka rozhodného období potřebného ke vzniku nároku na výplatu doplňkové penze. Rozhodné období se v jednotlivých národních právních úpravách značně liší - od 3 let v Nizozemsku po 10 let v Německu. Neformální dohoda stanovuje rozhodné období v případě přenositelnosti na 3 roky a nejnižší věk pro uznání důchodu na 21 let.

Na základě požadavků vyjednavačů EP, vedených zpravodajkou návrhu Riou Oomen-Ruijtenovou (EPP, NL), by se mělo pole působnosti směrnice vztahovat nejen na pracovníky ze zemí EU, ale i na zaměstnance ze třetích zemí. Transpoziční lhůta by dle dohody měla trvat 4 roky. Zpravodajka R. Oomen-Ruijtenová dále ocenila, že výsledná podoba směrnice bere ohled na Bílou knihu o udržitelných penzích, kterou Komise vydala v únoru letošního roku.

Ria Oomen-Ruijten

Zdroj: Poslanecký klub ELS v EP, © EPP Group, 2014

Úprava režimu označování místního zemědělství a přímého prodeje

Komise předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o otázce režimu označování místního zemědělství a přímého prodeje (KOM(2013) 866), s cílem pomoci producentům při uvádění jejich produktů na místní trh. Zpráva posuzuje sociálně-ekonomické a environmentální dopady místního zemědělství a přímého prodeje a pojednává o možnostech zavedení nástroje pro označování na úrovni EU.

Dne 3. ledna 2013 vstoupilo nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, které ukládalo Komisi předložit do 4. ledna 2014 Evropskému parlamentu a Radě zprávu shrnující argumenty ohledně nového režimu označování týkajícího se názvů „místní zemědělství“ a „přímý prodej“. V návaznosti na tuto skutečnost předložila Komise dne 6. prosince 2013 předmětnou zprávu.

Ve zprávě se uvádí, že mezi členskými státy existují značné rozdíly vývoje přímého prodeje. V průměru asi 15 % zemědělských podniků prodává více než 50 % své produkce přímo spotřebitelům. Avšak zatímco vŘecku tak činí téměř 25 % všech

KALENDÁŘ

Podrobný aktuální přehled seminářů, přednášek a dalších akcí pro měsíc leden najdete na webových stránkách jednotlivých Eurocenter.

BRNO

Běloruský sen
Kdy: čtvrtek 30. 1. 2014, 18:00 - 19:30
Kde: Knihovna Jiřího Mahena, Kleinův palác, Náměstí Svobody 15, Brno

ČESKÉ BUDĚJOVICE

V pondělí 20.1. se v Praze uskuteční celostátní kolo soutěže **„Navrhni projekt“**. Jihočeský kraj budou reprezentovat studenti z vimperského gymnázia Nikola Frühaufová a Dominik Předota s projektem „Interaktivní Šumava pro všechny“.

JIHLAVA

Ve středu 29. ledna od 13:00 se v prostorách **denního centra pro seniory Astra** (Školní 730, 396 01 Humpolec), uskuteční přednáška a diskuse **"EU jasně, stručně, výstižně"**.

zemědělských podniků, ve Španělsku je to pouze 0,1 %. Z empirických studií o nákupním chování nicméně vyplývá, že spotřebitelé mají o nákup místních potravin značný zájem. Opatření k uspokojení rostoucí poptávky po místních produktech mohou přitom přispět k posílení a rozvoji konkurenceschopnosti venkovských oblastí, jak to potvrzují i dosavadní výzkumy. Z výzkumů trhu také vyplynulo, že většina krátkých potravinových řetězců je orientována na tvorbu sociálního kapitálu, posilování sociálních vazeb mezi lidmi, ve smyslu sounáležitosti a důvěry, a spolupráce mezi podniky na straně jedné a mezi výrobci a spotřebiteli na straně druhé.

Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

V případě potravinových řetězců hrají důležitou roli spotřeba energie a emise uhlíku, které vznikají při zpracování, skladování a distribuci potravin. Zpráva zmiňuje i studie, které vesměs prokázaly, že místní zemědělství a přímý prodej mohou díky zkracování potravinových řetězců přispět ke snížené spotřebě energie

Aby byl však nepříznivý dopad na životní prostředí v případě krátkých potravinových řetězců minimalizován efektivně, musely by tyto současně působit na místní úrovni, být sezónní, používat ekologické výrobní postupy a mít za cíl nízkou uhlíkovou stopu.

Zpráva rovněž poukazuje na fakt, že v rámci EU existuje velká rozmanitost režimů. Většina z nich sestává z prodejů v blízkosti místa produkce a jedná se o přímé prodeje ze zemědělského podniku nebo prodeje mimo něj. Etikety a loga bývají používány u režimů, které existují již delší dobu nebo u větších regionálních iniciativ. Vzhledem k velkému množství různých režimů označování je však spotřebitelé často považují za nepřehledné. Negativním jevem také je, že režimy označování vedou na straně výrobců nevyhnutelně k vyšším nákladům a mohou zdražit jejich výrobky.

Zpráva si klade také otázku, zda by mělo smysl zavádět režim označování na úrovni EU. Pokud by měl být zaváděn, pak by měl být jednoduchý a neměl by výrobce zatěžovat, současně by však bylo třeba, aby byl kontrolovatelný a důvěryhodný pro spotřebitele. Pokud by byl zaváděn nový systém označování, měl by být pro výrobce nepovinný, vyhýbat se certifikačním a akreditačním postupům, které jsou vnímány jako zdlouhavé a finančně nákladné, a měla by být stanovena jasná kritéria způsobilosti.

Infrastruktura pro alternativní paliva

Členové Výboru pro dopravu a cestovní ruch (TRAN) Evropského parlamentu (EP) přijali návrh směrnice o rozvoji infrastruktury pro automobily využívající alternativní paliva jako elektřinu, plyn a vodík. Do roku 2020 by tak v každém členském státě mělo být vybudováno dostatečné množství čerpacích stanic s maximální vzdáleností mezi nimi určenou podle druhu paliva.

Legislativní návrh je součástí Strategie pro čistá paliva, kterou Komise představila v lednu 2013. Rada návrh poprvé projednala 11. března. V rozpravě na zasedání Rady ministři iniciativu uvítali a uznali nutnost harmonizace a stanovení norem. Mnoho delegací však vyslovilo obavy ohledně navrhovaných cílových počtů dobíjecích nebo čerpacích stanic, financování navrhovaných opatření a lhůt pro provedení. Momentálně je návrh projednáván v přípravných orgánech Rady. Výbor TRAN návrh přijal 26. listopadu 2013 poměrem hlasů 30 pro a 7 proti návrhu.

Návrh směrnice má za cíl vybudovat po celé EU minimální infrastrukturu pro alternativní paliva, což je považováno za klíčové pro přijetí těchto paliv spotřebiteli a pro další rozvoj a využívání takových technologií ze strany průmyslu. Za tímto účelem se ve směrnici stanoví minimální počty dobíjecích stanic pro elektrická vozidla a čerpacích stanic se zemním plynem a vodíkem pro každý členský stát, a dále požadavky na společné technické normy, včetně požadavku na jednotný standardní typ zástrčky pro elektrická vozidla.

Podle návrhu Komise by měly být tyto dobíjecí a čerpací stanice k dispozici do konce roku 2020, přičemž v některých konkrétních případech jsou lhůty delší, a do konce roku 2015 by měly být stanoveny technické normy.

Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

Pozměňovací návrhy poslanců směřovaly především ke zvýšení hustoty sítě čerpacích stanic. Do prosince 2020 by dle výborem přijaté podoby směrnice měla být síť čerpacích stanic v silniční dopravě dobudována tak, aby od sebe jednotlivé stanice nebyly vzdáleny více než 300 km. Toto opatření se však týká pouze států, které již alespoň nějakými čerpacími místy disponují. Pro ostatní členské státy je lhůta pro vodíkovou infrastrukturu stanovena do roku 2030. Čerpací místa pro zkapalněný zemní plyn (LNG), který může nalézt využití zejména v námořní dopravě, by měla kopírovat dopravní sítě TEN-T. Zemní plyn CNG, využívaný automobily, by měl být k disposici v čerpacích místech s maximálním rozestupem 100 km (oproti 150 km v původním návrhu Komise). Poslanci dále navrhují, aby síť elektrických dobíjecích stanic, projektovaná v národních koordinačních plánech, byla spolufinancována prostřednictvím programu Horizont 2020.

Rámec kvality pro stáže

Komise ve snaze reagovat na problematické aspekty stáží na území EU a ve snaze zvýšit mezistátní mobilitu mladých lidí a jejich šance na uplatnění se na trhu práce zveřejnila návrh doporučení, které má mladým lidem usnadnit přístup ke stážím, dodat jim právní jistoty při jejich realizaci a zvýšit kvalitu stáží z hlediska vzdělávání mladých lidí (KOM(2013) 849).

Stáže se pro mladé lidi staly významným odrazovým můstkem ke vstupu na trh práce, avšak jejich rozšiřování je doprovázeno rostoucími obavami v souvislosti se vzdělávacím obsahem a s pracovními podmínkami, které jejich realizaci provázejí. Lze předpokládat, že větší transparentnost stáží v těchto aspektech by mohla vést k jejich rozšíření a zároveň k přeshraniční mobilitě mladých lidí. V současnosti je to právě roztříštěnost právních předpisů a neexistence obecně používaných kritérií kvality, jež patří mezi důvody, proč je mobilita za stážemi nízká. Návrh doporučení Rady si klade za cíl tyto problematické aspekty řešit a usnadnit tak mladým lidem přechod ze školy do zaměstnání a zvýšit jejich zaměstnatelnost.

Doporučení je zveřejněno na základě opakovaných výzev členských států Komisi, aby přijala rámec pro kvalitu stáží, které jsou obsaženy v závěrech Evropské rady z prosince 2012, února 2013 a června 2013.

Návrh Komise obsahuje celkem 28 doporučení, jež se týkají řady oblastí. Stáže by měly být založeny na písemných dohodách, které by definovaly hlavní prvky stáže, zejména její cíle, odměňování, trvání, práva a povinnosti zní vyplývající, apod. Další doporučení se zabývá vzdělávacími cíli, jež mají zajistit, že stáže budou mít dostatečný vzdělávací obsah, a že stážisté budou mít k dispozici mentory.

Jiným aspektem doporučení je vymezení pracovních podmínek. Stáže by měly respektovat pracovněprávní legislativu, například pracovní dobu, dovolenou, apod. a dohody by měly obsahovat informace o pokrytí stážistů zdravotním, úrazovým a nemocenským pojištěním. Rovněž by se v nich mělo nacházet ustanovení, zda je stáž placená či jinak odměňovaná.

Součástí doporučení je vymezení práv a povinností obou stran, včetně pravidel týkajících se duševního vlastnictví a mlčenlivosti. Je pamatováno také na přiměřenou délku stáže, jež by obecně neměla být delší než 6 měsíců, pokud to není nezbytné. Zároveň by mělo být jasně stanoveno, jaké jsou možnosti a podmínky prodloužení stáže, a měly by být stanoveny výpovědní lhůty v délce 2 týdnů, a to pro obě strany.

Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

Další doporučení se týkají oblasti uznávání stáží, kde jsou jejich poskytovatelé vybízeni k získávání certifikátů o absolvování stáže nebo referenčních dopisů. Důraz je kladen také na transparentnost, aby inzeráty hledající stážisty obsahovaly jasné podmínky stáží, a také na zapojení sociálních partnerů do celého procesu. V zájmu posílení mezistátní mobility jsou podporovány i přeshraniční stáže, a proto doporučení pamatuje i na stanovení jasných národních pravidel, jež by měly přispět k rozvoji. Zároveň by dle doporučení měly být stáže zahrnuty do systému EURES. Z hlediska financování jsou pak členské státy vybízeny, aby ke zvýšení počtu a kvality stáží maximálně využívaly prostředků evropských strukturálních a investičních fondů

Evropský vyšetřovací příkaz

Členové výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE) Evropského parlamentu (EP) přijali dohodu o Evropském vyšetřovacím příkazu (EIO) ve věcech trestních. Cílem navrhované legislativy je umožnit členským státům provádět vyšetřovací úkony na žádost jiného členského státu na základě vzájemného uznávání.

Legislativní návrh směrnice předložilo 7 členských států (Rakousko, Belgie, Bulharsko, Estonsko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko) v dubnu 2010. Na obecném přístupu se rada dohodla v prosinci 2011. Návrh zprávy k směrnici byl ve výboru LIBE předložen v lednu 2012, svůj postoj pak výbor zaujal v květnu 2012. Po negociacích mezi zástupci EP a Rady bylo dosaženo shody v listopadu 2013, COREPER II kompromisní text přijal 3. prosince. Výbor LIBE přijal 5. prosince 2013 legislativní návrh poměrem hlasů 42 pro a 1 proti.

Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

Cílem směrnice je umožnit členským státům provádět vyšetřovací úkony na žádost jiného členského státu na základě vzájemného uznávání. Vyšetřovací úkony by mohly zahrnovat například výslechy svědků, prohlídky a zajištění věci a za použití dalších záruk i odposlech telekomunikačních prostředků, sledování, infiltraci a monitorování bankovních účtů. Členské státy musí obdržení evropského vyšetřovacího příkazu potvrdit do 30 dnů a vyšetřovací úkon provést do 90 dnů. Odmítnout provedení vyšetřovacího případu jde pouze ve specifických případech, a to pokud by to mohlo poškodit bezpečnostní zájmy nebo imunity ve vykonávajícím státě, např. pravidla omezující trestní odpovědnost v souvislosti se svobodou tisku.

Vyjednávací tým EP vedený zpravodajem Nuno Melem (EPP, PT) usiloval o to, aby směrnice obsahovala ustanovení o respektování základních práv. Soudní orgány členských států tak budou moci odmítnout příkaz, pokud ho shledají v kolizi se závazky plynoucími ze základních práv občana.

Rámec EU pro zajištění kvality při předjímání změn a restrukturalizací

Komise publikovala sdělení, jež má přispět ke zlepšení dlouhodobé konkurenceschopnosti podniků a zaměstnatelnosti jejich pracovníků (KOM(2013) 882/2).

Cílem sdělení je zvýšit zaměstnanost, k čemuž by mělo přispět rozsáhlejší využívání aktivní politiky trhu práce, a reformovat systémy vzdělávání a odborné přípravy tak, aby byli uchazeči o práci vybaveni odpovídajícími dovednostmi a pro podniky byla zaručena konkurenceschopná pracovní síla. Rámec kvality dále vyžaduje, aby byly lépe vymezeny a monitorovány zásady a osvědčené postupy týkající se předjímání změn a řízení restrukturalizačních činností, jednak v podnicích, jednak orgány veřejné moci. Cílem je zejména zjednodušit investice do lidského kapitálu, přidělovat lidské zdroje na činnosti s vysokým růstovým potenciálem a na pracovní místa vysoké kvality podle požadavku Strategie Evropa 2020. Zároveň je třeba všechnu tuto činnost chápat jako nedílnou součást snahy Komise zvýšit výkon evropského hospodářství prostřednictvím Strategie Evropa 2020, Evropského semestru a dalších hlavních iniciativ v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a průmyslové politiky.

Postupy vymezené v předloženém rámci kvality mají zlepšit dlouhodobou konkurenceschopnost podniků, zaměstnatelnost jejich pracovníků a snížit náklady. Rámec kvality se v souvislosti s předjímáním strukturálních změn zabývá především zaměstnaností a sociální oblastí, neboť součástí širšího pohledu na strukturální změny je vedle jejich dopadu na pracovní sílu a průmysl i jejich vliv na obecnější sociální otázky. Je tedy nutné posuzovat i úlohu průmyslové a regionální politiky pro předjímání vhodných přístupů, které využijí regiony a průmyslová odvětví pro adaptování se na tyto změny.

Sdělení konstatuje, že za podmínky spolupráce sociálních a regionálních aktérů lze úspěšně předjímat potřebné dovednosti a přípravu a odpovědně restrukturalizovat. To je nezbytné pro hospodářský úspěch a zlepšení pracovních podmínek. K udržitelnosti a konkurenceschopnosti podniků může dle sdělení užitečným způsobem přispět neustálé zohledňování strategického pracovního rozvoje a vnímání procesů změn v dlouhodobém horizontu.

Sdělení rovněž rozděluje osvědčené postupy podle toho, v kterém okamžiku mají být opatření přijata na anticipační opatření a nástroje, jež mají být rozpracovány na trvalém základě, a na řízení konkrétních restrukturalizačních procesů.

Sdělení také považuje za důležité následné hodnocení a monitorování restrukturalizačních procesů, protože odhaluje nedostatky a zlepšuje budoucí restrukturalizační procesy. Dále konstatuje, že sladěné kroky využívající součinnosti všech různých zúčastněných stran mají pro nalezení účinných a trvalých řešení stejně zásadní význam jako řádná koordinace plánování a opatření v oblasti předjímání změn a restrukturalizace.

TÉMA VYDÁNÍ: UKRAJINSKÁ KRIZE

PROEVROPSKÁ REVOLUCE NA UKRAJINĚ

Zatímco pro Středoevropany v rámci každodenních problémů Evropská unie zešedivěla, protesty na Ukrajině ukazují, že projekt Evropské unie, i přes současné problémy, je pro miliony Evropanů na východě stále touženým přáním.

Ministři zahraničních věcí členských zemí Severoatlantické aliance na svém včerejším jednání v Bruselu přijali společné prohlášení, ve kterém odsoudili „užití nepřiměřené síly proti mírumilovným demonstrujícím" na Ukrajině a zdůraznili, že „suverénní, nezávislá a stabilní Ukrajina, oddaná demokracii a vládě práva, je klíčem k severoatlantické bezpečnosti".

Ano, tak tomu je, suverénní, nezávislá a stabilní Ukrajina je nejen klíčovou otázkou evropské bezpečnosti, ale je to i základ vztahu Západu k Rusku. Pokud se bude Kreml snažit Ukrajinu destabilizovat, aby pak v zemi mohl lépe prosazovat své zájmy, mělo by to mít jednoznačný dopad na rusko-evropské vztahy. A naopak: základem pro partnerství Západu s Moskvou musí být existence „suverénní, nezávislé a stabilní" Ukrajiny.

Protivládní demonstrace v Kyjevě a v dalších ukrajinských městech odstartovalo odmítnutí asociační dohody s EU. V masové statisícové protesty přerostly akce poté, co policie o víkendu brutálně rozehnala pokojnou studentskou prounijní demonstraci. Nepřipomíná to trochu 17. listopad 1989 v Praze? Jenže tehdy neseděl v Moskvě Putin, ale Gorbačov, a síly, které se snažily udržet v Československu u moci, se neměly o koho opřít.

Vliv Moskvy, která Ukrajinu vnímá stále jako jakýsi svůj postsovětský satelit a chce ji zahrnout do vlastní celní unie, je klíčový. Jakmile mělo dojít ke sblížení Ukrajiny s Evropskou unií podpisem asociační dohody na summitu v litevském Vilniusu, který byl ještě nedávno podle Janukovyče „jistý", Moskva pohrozila Kyjevu zvýšením cen strategických surovin, nekompromisním vymáháním dluhu nebo ztížením ukrajinského exportu do Moskvou kontrolovaného Společenství nezávislých států, kam míří 75% strojírenské produkce Ukrajiny. Prezident Janukovyč za této situace „obrátil".

Ukrajina je v nelehké situaci, potýká se s vysokou nezaměstnaností a obrovskými dluhy. Pragmatický a cynický Janukovyč se snaží hrát na obě strany a vytěžit z postavení Ukrajiny mezi Západem a Ruskem co nejvíc. Zajištění mezinárodního postavení země a její nezávislosti ovšem není obchod ani hra. Jednání Janukovyče jen dále prodlužuje do budoucnosti závislost Ukrajiny na Moskvě a nabízí možnost vměšování se do ukrajinských záležitostí zvenčí. Jakmile někdo jednou získá pověst prostituta, už se jí těžko zbaví. Když Janukovyč navrhl, aby se jednání o přistoupení Ukrajiny k asociační dohodě s EU účastnila i ruská strana, Evropská unie to jednoznačně odmítla. EU tak vyučuje Kyjev z nezávislosti: jednání o přistoupení k EU je výlučně dvoustranná záležitost mezi Unií a uchazečem o přijetí nikdo třetí nemá sebemenší právo do toho mluvit.

Brusel také odmítl poskytnou Ukrajině „finanční kompensaci". Janukovyč žádal po EU za podpis asociační dohody astronomickou částku 160 miliard eur (EU Ukrajině nabídla 610 milionů „technické pomoci"). Brusel ukrajinskému prezidentu vzkázal: Ukrajina není prostitutka a Brusel není její zákazník.

Vztah založený na nerovnosti a ekonomické závislosti nabízí Kyjevu naopak Moskva. Je to střet dvou světů. Na jedné straně autoritativní stát, kde vládne oligarchie spojená s byznysem s těžbou, transportem a prodejem ruského nerostného bohatství, které má pod palcem ruská Federální služba, bývalá KGB, stát prolezlý korupcí, kde platí pouze právo silnějšího, a proti tomu „měkká síla" EU, založená na rovnoprávném postavení členských zemí a visi právního společnosti, kde pravidla platí pro všechny země i občany stejně. Na první pohled to vypadá, že proti hrubé síle a nevybíravému nátlaku Kremlu tahá Unie za kratší konec provazu, ale z delšího časového hlediska získává převahu a je i ekonomicky výhodnější: neplatí totiž marxistická poučka o tom, že právo nebo morálka jsou jakousi nadstavbou odvozenou ze socioekonomické základny, jak to vyznává cynická postkomunistická politika, která se neohlíží nalevo ani napravo, ale naopak: prosperita je nejlépe zajištěna ve společnosti, která pravidla, byť nepsaná a nikým nevynucovaná, dodržuje.

Catherine Ashton, vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, při jednání s ukrajinským prezidentem Viktorem Janukovyčem.
Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

Francouzský deník Le Monde to vystihl přesně: „Ukrajina je pseudodemokratický stát, který je prolezlý korupcí a jehož hospodářství jde od desíti k pěti. Nynější demonstranti chtějí reformy, chtějí čistý, demokratický a evropský stát," napsal deník a dodal, že EU musí změnit strategii vůči Kremlu, který si nadále uchovává představy z dob studené války.

Tak to nevidí jen novináři. Sama Evropská unie se ve vztahu k Rusku pochlapila. V době, kdy je sužována fiskální krizí a projekt evropské spolupráce je vůbec zpochybňován, jakoby si konečně začala uvědomovat svou vlastní hodnotu. Za všechny unijní politiky a její instituce to řekla německá kancléřka Angela Merkelová, která chování Kremlu vůči Ukrajině označila za vydírání a za politiku z doby studené války.

Arsenij Jatsenjuk, lídr opoziční strany Otčina, Catherine Ashton a Volodimir Ohryzko, bývalý ukrajinský ministr zahraničí, mezi demonstranty na náměstí Nezávislosti v ukrajinském Kyjevě.
Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

Možnost přistoupení k EU ovšem záleží na samotných Ukrajincích, kteří jsou rozdělení na proevropskou západní polovinu země, a proruskou východní část. Asociační dohodu s EU podporovala zhruba polovina Ukrajinců. Podpora druhé možnosti, celní unie s Ruskem, kterou se nevybíravým způsobem snaží protlačit Kreml, ale zřejmě i právě proto klesla na minimum.

Nepodepsání asociační dohody na základě vydírání Kremlu Kyjev od Západu jistě nevzdaluje. Naopak to jednoznačně posílí emancipaci Ukrajiny a její postupné směřování od Ruska k Evropě: pokud by asociační dohoda vstoupila v platnost nyní a nepřinesla by obyvatelstvu okamžité zlepšení obtížné situace, přivodilo by to i pokles popularity unijního projektu. A za dva roky budou na Ukrajině nové prezidentské volby.

Autor: *Petr Placák, Euroskop*

Ukrajinské protesty utichají, Janukovyč ztrácí politické body

I přesto, že se z letošních demonstrací na Ukrajině nestala druhá Oranžová revoluce, může nejnovější vývoj výrazně ovlivnit prezidentské volby v roce 2015. Po krachu podpisu Asociační dohody na summitu ve Vilniusu Ukrajina zůstává horkým místem sporu mezi EU a Ruskem. Rozhovor o dění na Ukrajině a vlivech, které mohou formovat její politickou budoucnost, poskytl Euroskopu.cz analytik Asociace pro mezinárodní otázky Michal Lebduška.

Proč podle Vás nabraly současné protesty na takové intenzitě?

Hlavní příčinu toho, proč protesty nabraly na intenzitě, vidím ve velkých očekáváních, které summitu ve Vilniusu předcházely. Podpis asociační dohody byl považovaný za takřka jasnou záležitost a to obzvláště díky tomu, že evropskou integraci a tedy i podpis této dohody dlouhodobě verbálně podporoval i prezident Viktor Janukovyč, vláda v čele s premiérem Mykolou Azarovem i další představitelé vládní Strany regionů. Právě proto přišlo rozhodnutí o odložení podpisu dohody jako velký šok. Situaci následně eskalovalo nelogické rozehnání "Euromajdanu" v Kyjevě v noci ze soboty 30. listopadu na neděli 1. prosince, tedy těsně před plánovaným velkým protestem konaným symbolicky v den výročí referenda o nezávislosti Ukrajiny z roku 1991.

Viktor Janukovyč
Zdroj: Audiovizuální servis EK, © European Union, 2014

Jak silný je teď prezident Janukovyč vůči opozici a kdo má navrch ve vztahu EU-Rusko?

Viktor Janukovyč je na Ukrajině dlouhodobě nepopulární a v tomto smyslu mu současné události zcela jistě výrazně uškodí, což je klíčové především kvůli tomu, že se za rok (v lednu 2015) bude konat prezidentská volba. Pokud můžeme věřit posledním průzkumům veřejného mínění, pak by ho v současnosti porazil předseda jedné

z opozičních stran a bývalý boxer Vitalij Kličko (není bez zajímavosti, že doposud všichni ukrajinští prezidenti byli po svém prvním funkčním období velmi nepopulární a obhájit mandát se podařilo jen Leonidu Kučmovi v roce 1999 pouze díky tomu, že proti němu v druhém kole stál nepřijatelný komunista Petro Symonenko). Přesto ho protesty viditelně neoslabily natolik. I přes vystoupení několika poslanců z poslaneckého klubu Strany regionů zůstává vládní parlamentní většina stabilní, což prokázalo i úterní hlasování o vyslovení nedůvěry vládě, které opozice jednoznačně prohrála. O tom že si prezident ani vláda se situací příliš nelámou hlavu svědčí i to, že Viktor Janukovyč uprostřed protestů odletěl na státní návštěvu do Číny a vláda prozatím odmítá s opozicí o čemkoliv vyjednávat.

Podle mého soudu má jednoznačně navrch stále EU, která Ukrajině nezavřela dveře a podpis asociační dohody se může odehrát v zásadě kdykoliv, kdy o to budou mít ukrajinští představitelé zájem. Summit ve Vilniusu se může jevit jako vítězství Ruska, ale pokud pak jen v symbolické rovině, což ostatně ukazují i současné protesty. Není příliš pravděpodobné, že by se vláda s prezidentem postavili proti demonstrantům a začali se přiklánět k Rusku, což ostatně není ani v jejich vlastním zájmu.

Mohl byste srovnat současnou situaci s tou, která se odehrávala na Ukrajině v době Oranžové revoluce v roce 2004?

Protesty v době tak zvané Oranžové revoluce byly určitě výrazně masovější a především měli mnohem větší politický charakter. Pokud nepočítáme velkou nedělní demonstraci, pak dnes protestují spíše mladí a vzdělanější lidé, kteří chtějí mít možnost lepší budoucnosti. Charakteristické je také to, že na rozdíl od roku 2004 není příliš vidět symbolika opozičních politických stran a ostatně i opoziční politici hrají spíše druhořadou roli a protesty jim "ukradli" především studenti. A právě tímto tyto protesty - jak poznamenal ve svém komentáři lvovský historik Jaroslav Hrycak - připomínají spíše letošní demonstrace v Istanbulu než Oranžovou revoluci.

Jaký mají aktuální události průběh, jaké dopady by mohly mít a jsou na ně podle Vás EU a Rusko připravené?

Zdá se, že protesty postupně ustávají a asi se je nepodaří dlouhodobě udržet. Na to má svůj díl viny i ukrajinská opozice, která působí po prohraném hlasování o vyslovení nedůvěry vládě dost bezradně a bezzubě, což je ostatně její dlouhodobý problém. Pokud se nestane nic přelomového, dá se očekávat, že Viktor Janukovyč tyto protesty přežije. Avšak za cenu dalšího propadu popularity, takže klíčový dopad by protesty mohly mít na již zmíněnou prezidentskou volbu v roce 2015. Důležité také bude, jak se k situaci postaví ukrajinská podnikatelská elita, která asociaci s EU podporuje a může se tedy proti prezidentovi také postavit. Současná situace spíše nahrává tomu, že skutečně dříve nebo později k podepsání asociační dohody dojde a EU je podle všeho celou dobu připravena vyjednávat, což je třeba ocenit jednoznačně pozitivně. Otázkou podle mě je spíše to, kdy k podpisu dojde, než zdali se vůbec uskuteční. Jak na tom bude Rusko nedokáži v tento moment odpovědět.

Autor: *Lucie Priknerová, Euroskop*

Volby do Evropského parlamentu 2014

Evropské volby konané ve dnech 22. až 25. května 2014 umožní evropským občanům rozhodnout o tom, jaké by podle nich mělo být v následujících pěti letech politické směřování EU.

Evropské volby, které jsou v mnohonárodnostní demokracii jedinečným momentem, představují vždy klíčový okamžik v politickém procesu EU. V dnešní době ekonomických a politických zkoušek však budou mít o to větší význam.

Zdroj:Evropský parlament, © European Union, 2014

EUROLISTY

EUROCENTRUM PRAHA

Eurocentrum Praha v novém roce

V nadcházejícím roce se aktivity Eurocentra Praha budou věnovat zejména dvěma hlavním prioritním tématickým okruhům. V první řadě půjde o výročí deseti let členství České republiky v Evropské unii. Ve spolupráci s našimi partnery připravujeme pestrou paletu nejrůznějších akcí, ze kterých si vybere téměř každý. Těšit se můžete na konferenci, odborné kulaté stoly, ale i soutěž nebo informační veletrh pod širým nebem s doprovodným kulturním programem.

Druhou významnou událostí, které věnujeme řadu aktivit v letošním roce, budou volby do Evropského parlamentu. Eurocentrum Praha pro vás připraví semináře nebo panelové debaty s kandidáty a odborníky z oblasti politologie a evropských studií. O všech aktivitách se v dostatečném předstihu dozvíte z našich internetových stránek nebo prostřednictvím sociální sítě Facebook, pokud jste našimi fanoušky. Těšíme se na viděnou na některé z našich akcí!

Tým Eurocentra Praha

Východní partnerství EU: ukrajinské peripetie a evropská jednota

V pondělí 9. prosince se v Evropském domě konal další seminář Eurocentra Praha tentokrát s názvem „Východní partnerství EU: ukrajinské peripetie a evropská jednota“. Se svými příspěvky vystoupili Jan Marian z Ministerstva zahraničních věcí a Ondřej Soukup, novinář Hospodářských novin. Seminář se zabýval především summitem Východního partnerství, který se konal 28. 29. listopadu 2013 v litevském Vilniusu.

Východní partnerství

Na úvod shrnul Jan Marian základní informace o Východním partnerství EU. Jedná se o politiku EU vůči 6 zemím východní Evropy (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko a Ukrajina). Cílem projektu je především politické sblížení a další hospodářská integrace mezi EU a těmito zeměmi. Z pohledu některých států lze Východní partnerství chápat jako minimum, jako perspektiva hlubší spolupráce s EU, naopak pro některé státy je současná podoba kooperace maximem.

Klíčovým prvkem bilaterální dimenze jsou asociační dohody. Jde o závazek daných zemí, že budou přijímat evropskou legislativu a provádět reformy. Na multilaterální rovině se v rámci partnerství řeší například projekty infrastruktury, spolupráce v oblasti migrace a podpora malých a středních podniků.

Vilniuský summit

Vilniuský summit byl v pořadí třetím summitem Východního partnerství. I když nedošlo k podepsání asociační dohody s Ukrajinou, lze ho považovat za úspěšný. Skutečnost, že Ukrajina nakonec nepodepsala asociační dohodu a že Arménie ji neparafovala, ukazuje, že Rusko, které vytvářelo na tyto země nátlak, bere Východní partnerství vážně.

Hlavními výstupy summitu bylo parafování asociační dohody a dohody o zóně volného obchodu s Moldavskem a Gruzií, v budoucnu je tedy očekávána ratifikace těchto dohod. Přijata byla společná deklarace EU a Arménie, podepsána byla dohoda o vízové facilitaci s Ázerbájdžánem, která představuje zlevnění vízových procedur, a jde tedy o mezikrok před případným odstraněním vízové povinnosti.

Zároveň byla schválena deklarace summitu „European inspiration and European choice“, která se zabývá možností společného ekonomického prostoru zemí EU a Východního partnerství a vypracováním studie proveditelnosti. Česká republika to chápe jako příslib členství těchto zemí v EU.

Jan Marian také podotkl, že summitem vše teprve začíná. Země čeká podpis dohod, ratifikace a následně implementace. Otázkou je případné zrušení víz. K bezvízovému režimu má nejblíž Moldavsko, k vízové facilitaci Bělorusko. Zároveň jsou diskutována například stipendia a další rozvoj spolupráce.

Výzvami, které summit připomněl, zůstává nutná shoda v EU, kdy je potřeba dohoda všech 28 států, které mají mnohdy různé postoje. Podstatnou roli hraje také vývoj v zemích Východního partnerství, na kterých je, zda se reformy opravdu uskuteční.

Asociační dohoda EU s Ukrajinou

Ondřej Soukup zdůraznil, jak je těžké dělat v této oblasti prognózy. Asociační dohoda mezi EU a Ukrajinou byla dojednána na expertní úrovni, na úrovni ministerstev a z jeho pohledu byla dobře připravena. Je tedy otázkou, proč nakonec k podpisu nedošlo. Evropská unie měla politické požadavky, přičemž nešlo pouze o propuštění Julie Tymošenkové, ale také o nový zákon o volbách a o prokuratuře. Ukrajina měla ekonomické požadavky, a to s ohledem na neutěšenou situaci své ekonomiky, jež vyžaduje co nejdříve značné finanční injekce. Jedná se mimo jiné o splácení dluhů vůči Mezinárodnímu měnovému fondu.

Podstatnou roli sehrálo Rusko, které Východní partnerství považuje za hru s nulovým součtem. Začalo proto vyvíjet na Ukrajinu velký nátlak a demonstrovalo, jaké následky bude mít podepsání asociační dohody. Kontrolami na hranicích byly téměř zastaveny všechny vývozy, Ukrajincům byl zakázán vjezd do Ruska kvůli tomu, že měli

údajně problémy v dokladech. Přístup Ruska se dal očekávat, neboť o tom předtím delší dobu mluvilo a zdůrazňovalo, že Ukrajina nemůže sedět tzv. na dvou židlích. Podpis asociační dohody by byl vnímán jako nepřátelský krok.

Problémem podle Ondřeje Soukupa je, že EU zaspala a nechala se vtlačit do logiky hry s nulovým součtem. Jan Marian naopak tento nekompromisní postoj EU hodnotí pozitivně. Podle něj si tváří v tvář ruskému nátlaku některé členské státy uvědomily, že je potřeba společně stát za určitými hodnotami a důsledně je prosazovat na mezinárodní scéně. Jednalo se tedy o příspěvek k evropské jednotě.

Autor: *Ludmila Johnová*

Nejlepší projekt navrhli studenti z Benešova

Regionální kolo soutěže Navrhni projekt pro Prahu a střední Čechy proběhlo 16. prosince 2013 v Evropském domě v Praze.

Úkolem soutěžících bylo představit své projekty a zodpovědět doplňující otázky. Odborná porota byla složená ze zástupců Eurocentra Praha, Ministerstva pro místní rozvoj, Magistrátu hl. m. Prahy a Regionální rady regionu soudržnosti Střední Čechy. Porotci nejprve vybrali z došlých projektů čtyři nejlepší, které byly následně posuzovány v regionálním kole na základě prezentací jednotlivých soutěžních týmů.

Na prvním místě se umístili Vojtěch Kubiš a Daniel Solnař z Gymnázia Benešov se svým projektem Modernizace autobusového nádraží Benešov u Prahy. Porota ocenila především detailně propracovaný návrh, který řeší např. i provizorní provoz autobusového nádraží během rekonstrukce. Pomyslné stříbrné medaile získali Ondřej Zbytek, Ondřej Svoboda, Tomáš Hyršl, Petr Knedlík a Jana Strupková z pražského Gymnázia Opatov s projektem mlžné komory pro výuku fyziky. Jako třetí skončili Barbora Kubů, Martina Lapková a Štěpán Váňa z Gymnázia Jana Palacha Mělník s projektem volnočasového centra.

Vítězný tým bude reprezentovat Prahu a Středočeský kraj v celostátním kole, které proběhne na začátku roku 2014 v Praze. Bude moci poměřit své kvality s dalšími vítězi regionálních kol. V loňském roce vítězný tým středočeského kola vyhrál i celostátní kolo. Doufejme, že se gymnazistům z Benešova podaří navázat na tuto tradici a obhájit pomyslnou zlatou medaili.

Hlavním cílem soutěže bylo, aby se studenti zamysleli nad tím, co by šlo v jejich okolí zlepšit a zkusili pro to najít možnost finanční podpory z fondů EU. Mladí lidé tak mohli poznat, že strukturální fondy mohou konkrétním způsobem ovlivnit i jejich životy.

Organizátory soutěže jsou Ministerstvo pro místní rozvoj a Úřad vlády ČR prostřednictvím sítě regionálních Eurocenter.

Autor: *Vít Nejedlo*

Vydavatel:
Odbor informování o evropských záležitostech (OEZ)

Adresa:
nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1

Email:
euroskop@vlada.cz